

DOPORUČENÍ

DOPORUČENÍ KOMISE

ze dne 20. února 2013

Investice do dětí: východisko z bludného kruhu znevýhodnění

(2013/112/EU)

EVROPSKÁ KOMISE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na článek 292 této smlouvy,

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Respektování lidské důstojnosti je základní hodnotou Evropské unie, mezi jejíž cíle patří podpora blahobytu jejích obyvatel; Unie musí chránit práva dítěte, bojovat proti sociálnímu vyloučení a diskriminaci a prosazovat sociální spravedlnost a ochranu.
- (2) Ve velké většině zemí EU jsou děti⁽¹⁾ ohroženy chudobou nebo sociálním vyloučením více, než zbytek populace; děti vyrůstající v chudobě nebo v sociálním vyloučení mají menší šanci uspět ve škole, těšit se dobrému zdraví a v pozdějším věku plně rozvinout svůj potenciál než jejich vrstevníci vyrůstající v lepších podmínkách.
- (3) Prevence přenosu znevýhodnění z generace na generaci představuje zásadní investici do budoucnosti Evropy, jakož i přímý příspěvek k cílům strategie Evropa 2020 pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění, a znamená dlouhodobý přínos pro děti, hospodářství i společnost jako celek.
- (4) Včasný zásah a prevence jsou nezbytné pro rozvoj účinnějších a efektivnějších politik, neboť veřejné výdaje na řešení důsledků dětské chudoby a sociálního vyloučení bývají zpravidla vyšší než výdaje, které si vyžadají zásahy v raném věku.
- (5) Řešení problému znevýhodnění v raném věku je důležitým prostředkem k posílení úsilí v oblasti řešení chudoby a sociálního vyloučení obecně. Prevence lze nejúčinněji dosáhnout prostřednictvím integrovaných strategií, které spojují podporu rodičů v přístupu na trh práce s dostatečnou podporou příjmu a přístupu ke službám, které jsou nezbytné pro budoucnost dětí, jako je kvalitní (předškolní) vzdělávání, zdravotní péče, bydlení a sociální služby, jakož i možnosti zapojit se a využívat práv, které dětem pomáhají naplno využít jejich potenciál a zvyšují jejich odolnost.
- (6) Jako nejúspěšnější strategie řešení problému dětské chudoby se osvědčily ty, které se opírají o politiku zlepšující životní podmínky všech dětí se zvláštním zřetelem k potřebám dětí v obzvláště citlivých situacích.
- (7) Základem jakýchkoli snah o řešení dětské chudoby a sociálního vyloučení by mělo být prosazování rovnosti žen a mužů, začleňování hlediska rovnosti žen a mužů v rámci politik a rovné příležitosti, jakož i boj proti diskriminaci, jíž čelí děti a jejich rodiny z jakýchkoli důvodů (zejména v souvislosti s pohlavím, rasou nebo etnickým původem, náboženským vyznáním nebo přesvědčením, zdravotním postižením, věkem nebo sexuální orientací).
- (8) Současná finanční a hospodářská krize má vážný dopad na děti a rodiny, přičemž v řadě zemí narůstá podíl těch, kteří žijí v chudobě a v sociálním vyloučení.
- (9) Snaha o konsolidaci rozpočtu vzhledem k rostoucím rozpočtovým omezením představuje v řadě zemí nemalý problém, pokud se má nadále zajistit přiměřenost a účinnost sociálních politik jak v krátkodobém, tak v dlouhodobém časovém horizontu.
- (10) Více než deset let spolupráce na úrovni EU napomohlo společnému porozumění faktorům, které ovlivňují dětskou chudobu, a to díky značnému úsilí při rozvoji vhodných ukazatelů pro monitorování, vymezování společných úkolů a úspěšných přístupů, které daly celé otázce politický rozměr; následně Komise ve sdělení „Evropská platforma pro boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení“ oznámila přijetí doporučení týkající se dětské chudoby⁽²⁾.
- (11) Strategie Evropa 2020 dala nový impuls snahám o řešení problému chudoby a sociálního vyloučení v EU, a to tím, že stanovila společný evropský cíl snížit počet lidí ohrožených chudobou a sociálním vyloučením do roku 2020 o nejméně 20 milionů a současně zintenzívnit úsilí

⁽¹⁾ V souladu s Úmluvou OSN o právech dítěte se dětmi v této souvislosti rozumí osoby mladší 18 let.

⁽²⁾ KOM(2010) 758 v konečném znění.

v oblasti řešení problému předčasného ukončování školní docházky. Řešení problému dětské chudoby a její prevence jsou v tomto ohledu nedílnou součástí činnosti EU a členských států a tvoří součást Evropské platformy pro boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení.

- (12) Současná správa v rámci evropského semestru slouží k tomu, aby zajistila provádění příslušných doporučení pro jednotlivé země v oblasti boje proti dětské chudobě a zlepšování životních podmínek dětí.
- (13) Všechny členské státy EU ratifikovaly Úmluvu Organizace spojených národů o právech dítěte. Normami a zásadami této úmluvy se musí i nadále řídit politiky a opatření EU, které mají dopad na práva dítěte.
- (14) Ať už prostřednictvím poradní zprávy Výboru pro sociální ochranu z června 2012 ⁽¹⁾ a klíčových sdělení nebo v závěrech Rady pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele z října 2012 „Prevence a řešení problému dětské chudoby a sociálního vyloučení a prosazování dobrých životních podmínek dětí“ ⁽²⁾ členské státy znovu potvrdily svůj závazek a uvítaly iniciativu Komise přijmout doporučení týkající se této problematiky.
- (15) Otázky související s chudobou dětí a přenosem znevýhodnění mezi generacemi již řešily různé politiky EU, zejména v oblastech vzdělávání a odborné přípravy, zdraví, práv dětí a rovnosti žen a mužů ⁽³⁾.
- (16) Zatímco politiky řešení dětské chudoby jsou převážně v kompetenci členských států, společný evropský rámec může posílit synergie napříč příslušnými oblastmi politiky, pomoci členským státům přezkoumat jejich politiky a vzájemně se poučit ze zkušeností při zlepšování účinnosti a efektivity politických opatření prostřednictvím inovačních přístupů, přičemž se vezme v úvahu různost situací a potřeb na lokální, regionální a celostátní úrovni.
- (17) V kontextu příštího víceletého finančního rámce mohou takové pokyny rovněž poskytnout základ pro další spolupráci a umožnit využití příslušných finančních nástrojů, zejména strukturálních fondů, ke splnění navrženého cíle podporovat sociální začleňování a bojovat proti chudobě,

DOPORUČUJE, ABY ČLENSKÉ STÁTY: zaváděly a prováděly opatření pro řešení problému dětské chudoby a sociálního vyloučení prosazováním dobrých životních podmínek dětí, a to prostřednictvím komplexních strategií a v souladu s následujícími pokyny:

1. ŘÍDIT SE NÁSLEDUJÍCÍMI HORIZONTÁLNÍMI PRINCIPY

- bojovat proti dětské chudobě a sociálnímu vyloučení integrovanými strategiemi, které nejenže zajistí hmotné zabezpečení dětí, ale také podpoří rovné příležitosti, aby všechny děti mohly plně rozvinout svůj potenciál.
- bojovat proti dětské chudobě a sociálnímu vyloučení s ohledem na práva dětí, zejména s odkazem na příslušná ustanovení Smlouvy o Evropské unii, Listiny základních práv Evropské unie a Úmluvy OSN o právech dítěte; dbát na to, aby tato práva byla respektována, chráněna a dodržována.
- vždy upřednostnit nejvlastnější zájem dítěte jakožto prvořadé hledisko, uznat děti jako nezávislé držitele práv, a neopomenout přitom význam podpory rodin jakožto primárních pečovateli.
- udržovat vhodnou rovnováhu mezi všeobecnými politikami zaměřenými na podporu dobrých životních podmínek pro všechny děti a cílenými přístupy zaměřenými na podporu nejvíce znevýhodněných skupin.
- zajistit věnování zvláštní pozornosti dětem, které jsou vystaveny zvýšenému ohrožení v důsledku vícenásobných znevýhodnění, jako jsou romské děti, některé děti z rodin migrantů nebo etnických menšin, děti se zvláštními potřebami nebo s postižením, děti v alternativní péči a děti žijící na ulici, děti uvězněných rodičů, jakož i děti v rodinách, které jsou obzvláště ohroženy chudobou, jako jsou například neúplné rodiny s jedním rodičem nebo početné rodiny.
- pokračovat v investicích do dětí a rodin v zájmu zajištění kontinuity politik a dlouhodobého plánování; posoudit vliv politik na nejvíce znevýhodněné skupiny a přijmout opatření s cílem zmírnit veškeré nepříznivé vlivy.

⁽¹⁾ Výbor pro sociální ochranu – Poradní zpráva pro Evropskou komisi ohledně řešení problému dětské chudoby, její prevence a prosazování dobrých životních podmínek dětí, 27. června 2012.

⁽²⁾ Prevence a řešení problému dětské chudoby a sociálního vyloučení a prosazování dobrých životních podmínek dětí, závěry Rady pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele, 4. října 2012, 14437/12.

⁽³⁾ Viz konkrétně: Aktualizovaný strategický rámec evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy, KOM(2008) 865 v konečném znění, Solidarita v oblasti zdraví: snížení nerovnosti v oblasti zdraví v EU, KOM(2009) 567, agenda EU v oblasti práv dítěte, KOM(2011) 60 v konečném znění, strategie pro rovnost žen a mužů 2010–2015, KOM(2010) 491 v konečném znění.

2. VYPRACOVAT INTEGROVANÉ STRATEGIE NA ZÁKLADĚ TŘÍ ZÁKLADNÍCH PILÍŘŮ

2.1. Přístup k přiměřeným zdrojům

Podpořit účast rodičů na trhu práce – vzít na vědomí silnou vazbu mezi účastí rodičů na trhu práce a životními podmínkami dětí a v souladu se zásadami stanovenými v doporučení Komise o aktivním začleňování⁽¹⁾ a barcelonskými cíli⁽²⁾ přijmout veškerá možná opatření na podporu účasti rodičů na trhu práce, zejména osob, které jsou od trhu práce vzdáleny a obzvláště ohrožených domácností:

- zajistit, aby práce byla „finančně atraktivní“, odhalením a odstraněním konkrétních faktorů, které rodiče odrazují od toho, aby na trh práce vstoupili, zůstávali na něm nebo se v jeho rámci vyvíjeli, a to včetně těch faktorů, které souvisejí s koncepcí a interakcí daňových systémů a systémů sociálních dávek,
- podporovat zaměstnatelnost a účast rodičů samozivitelů a druhých výdělečně činných osob na trhu placené práce prosazováním rovnosti žen a mužů jak na trhu práce, tak ve sféře rodinných povinností,
- poskytnout posílenou podporu pro opětovné začlenění rodičů na trh práce po rodičovské dovolené prostřednictvím opatření v oblasti odborného vzdělávání a podpory při hledání zaměstnání, a to se zvláštním důrazem na obzvláště ohrožené osoby,
- zintenzívnit úsilí v zájmu zajištění toho, aby všechny rodiny, včetně těch, které se nacházejí ve zranitelné situaci a žijí ve znevýhodněných oblastech, měly skutečný přístup k finančně dostupnému kvalitnímu vzdělávání a péči pro děti v raném věku,
- přizpůsobit koncepci a kritéria způsobilosti služeb péče o děti stále rozmanitějším pracovním vzorcům, a tím pomoci rodičům zachovat si pracovní závazky nebo najít zaměstnání a současně mít stále na zřeteli nejvlastnější zájmy dítěte,
- podporovat kvalitní zaměstnanost a pracovní prostředí podporující začlenění, které rodičům umožní sladit práci a rodičovské povinnosti, a to i prostřednictvím rodičovské dovolené, podpory na pracovišti a zajištění flexibilních pracovních úvazků.

Zajistit přiměřenou životní úroveň prostřednictvím kombinace dávek – zajistit dětem přiměřenou životní úroveň

slučitelnou s důstojným životem, a to prostřednictvím optimální kombinace peněžních a věcných dávek:

- podporovat příjmy rodin prostřednictvím přiměřených, jednotných a účinných dávek, včetně daňových pobídek nebo dobropisů, dávek pro rodiny a děti, příspěvků na bydlení a systémů minimálního příjmu,
- doplnit peněžní režimy podpory příjmů věcnými dávkami zejména v souvislosti s výživou, péčí o děti, vzděláváním, zdravotní péčí, bydlením, dopravou a přístupem ke sportovním nebo sociálně kulturním činnostem,
- zajistit, aby koncepce finanční podpory pro děti a způsobilost k ní odrážela vývoj životních podmínek a zajistila odpovídající přerozdělení mezi různými příjmovými skupinami,
- zefektivnit přístup k dávkám, na něž mají děti nebo jejich rodiny nárok, tím, že se usnadní jejich získávání a rozvoj poradenských služeb pro příjemce,
- poskytovat testované dávky nebo jiné cílené dávky takovým způsobem, který zabrání stigmatizaci, bude rozlišovat mezi potřebami jednotlivých dětí a sníží riziko pasti chudoby, aniž by vznikly překážky odrazující od práce u druhého výdělečně činného partnera a rodičů samozivitelů,
- jednat s uvážením při podmiňování rodinných dávek chováním rodičů nebo školní docházkou dítěte a posoudit možný negativní dopad takových opatření,
- zavést pravidelné a flexibilní mechanismy poskytování pomoci, které budou zajišťovat maximální pokrytí a budou dětem co nejvíce ku prospěchu, jako např. vyplácení záloh.

2.2. Přístup k cenově dostupným kvalitním službám

Snižovat nerovnosti v mladém věku investováním do vzdělávání a péče v raném dětství – dále rozvíjet sociální začlenění a potenciál předškolního vzdělávání a péče s ohledem na sociální začleňování a rozvoj jakožto sociální investici k řešení nerovností a problémů, jimž čelí znevýhodněné děti, prostřednictvím včasného zásahu:

- poskytovat v raném věku přístup k vysoce kvalitnímu vzdělávání a péči podporujícím začlenění; zajistit jejich cenovou dostupnost a přizpůsobit toto poskytování potřebám jednotlivých rodin,

⁽¹⁾ Doporučení Komise o aktivním začleňování lidí vyloučených z trhu práce 2008/867/ES ze dne 3. října 2008.

⁽²⁾ Závěry předsednictví, zasedání Evropské rady v Barceloně ve dnech 15. a 16. března 2002, SN 100/1/02 REV 1.

- podnítit zapojení dětí ze znevýhodněného prostředí (zvláště těch, které jsou mladší tří let), a to bez ohledu na situaci jejich rodičů na trhu práce a zabránit jejich stigmatizaci a segregaci,
- podpořit rodiče v jejich úloze hlavních vychovatelů vlastních dětí během prvních let a podporovat úzkou spolupráci rodičů a subjektů v rámci komunity se službami předškolního vzdělávání a péče, které jsou zapojeny do výchovy dítěte (jako např. zdravotnické služby a služby rodičovské pomoci),
- zvyšovat povědomí rodičů o výhodách, které jejich dětem i jim samým přinese účast na programech předškolního vzdělávání a péče; využít předškolního vzdělávání a péče jako systému včasného varování ke zjištění v rodině nebo ve škole vzniklých fyzických nebo psychických problémů, zvláštních potřeb nebo případů zneužívání.

Zlepšit vliv vzdělávacích systémů na rovné příležitosti – posílit možnosti systémů vzdělávání prolomit bludný kruh znevýhodnění, čímž se zajistí, že se všechny děti budou moci těšit vysoce kvalitnímu vzdělání napomáhajícímu začlenění, které podpoří jejich citový, sociální, kognitivní a fyzický vývoj:

- zajistit začlenění všech žáků, a to případně i pomocí cílených zdrojů a příležitostí pro znevýhodněnější skupiny, a odpovídajícím způsobem sledovat výsledky,
- uznávat a řešit územní rozdíly v dostupnosti a kvalitě poskytovaného vzdělávání a ve vzdělávacích výsledcích; podporovat opatření k odstranění segregace a posílení jednotného vyučování,
- vytvořit inkluzivní vzdělávací prostředí posílením vazeb mezi školami a rodiči a případně poskytnout individuální podporu k vykompenzování specifických nevýhod, například prostřednictvím školení pro rodiče dětí z rodin migrantů a etnických menšin,
- odstraňovat překážky, které dětem brání v docházce do školy nebo jejím dokončení (např. dodatečné finanční poplatky v rámci povinné školní docházky) poskytnutím cílené vzdělávací podpory v motivujícím učebním prostředí,
- zlepšit výsledky žáků s nízkou úrovní základních dovedností tím, že se podpoří studium čtení, psaní, počítání a základů matematiky a přírodních věd a zajistí včasného odhalení studentů se špatnými výsledky,
- rozvíjet a provádět komplexní opatření za účelem snížení míry předčasného ukončování školní docházky, která zahrnuje opatření v oblasti prevence, zásahu i nápravy; zajistit, aby tyto politiky zahrnovaly opatření pro osoby, u nichž existuje riziko předčasného ukončení školní docházky,
- posílit právní předpisy v oblasti rovného zacházení a zaručit žákům, kteří se ocitají na samém okraji společnosti, základní právo na kvalitní minimální kvalifikaci,
- revidovat a posílit profesní profil všech pedagogických povolání a připravit učitele na sociální rozmanitost; využít zvláštní kulturní mediátory a osoby, které mohou jít příkladem, k usnadnění integrace Romů a dětí z přistěhovaleckého prostředí.

Zlepšit schopnost zdravotních systémů řešit potřeby znevýhodněných dětí – zajistit, aby všechny děti mohly plně využívat svého všeobecného práva na zdravotní péči, včetně prevence nemocí a podpory zdraví a přístupu ke kvalitním zdravotnickým službám:

- odstraňovat překážky bránící v přístupu ke zdravotní péči, jimž jsou vystaveny děti a rodiny v citlivých situacích, včetně nákladů, kulturních a jazykových bariér, nedostatku informací; zlepšit odbornou přípravu poskytovatelů zdravotní péče v tomto ohledu,
- investovat do prevence, zejména v raném dětství, zavedením komplexních opatření zahrnujících výživu, zdravotní péči, vzdělávání a sociální opatření,
- řešit sociální gradient v nezdravém životním stylu a zneužívání návykových látek tím, že se všem dětem poskytne přístup k vyvážené stravě a fyzické aktivitě,
- věnovat zvláštní pozornost dětem se zdravotním postižením nebo psychickými problémy, nehlášeným nebo neregistrovaným dětem, těhotným mladistvým a dětem, které mají problém zneužívání návykových látek v rodině.

Zajistit dětem bezpečné, odpovídající bydlení a životní prostředí – umožnit dětem žít a vyrůstat v bezpečném, zdravém a pro děti vhodném prostředí, které podpoří jejich rozvoj a vzdělávací potřeby:

- umožnit rodinám s dětmi život v cenově dostupném, kvalitním bydlení (včetně sociálního bydlení), řešit situace vystavení nebezpečnému životnímu prostředí, přeplněnosti a energetické chudoby,

- podpořit děti a rodiny, které jsou ohroženy ztrátou domova, tím, že se předejde jejich vystěhování, zbytečnému stěhování, oddělení dětí od rodiny, jakož i poskytnutím dočasného přístřeší a dlouhodobého řešení ve věci bydlení,
- věnovat pozornost nejvlastnějším zájmům dítěte v rámci místního plánování; zabránit „vytváření ghett“ a segregaci podporou sociální rozmanitosti v rámci bydlení a přiměřené dostupnosti veřejné dopravy,
- snížit škodlivou expozici dětí zhoršujícímu se životnímu a sociálnímu prostředí, zabránit, aby se staly oběťmi násilí a zneužívání.

Posílit podporu rodiny a kvalitu alternativní péče – posílit ochranu dítěte a sociální služby v oblasti prevence; pomoci rodinám v rozvoji rodičovských schopností takovým způsobem, který pro ně nebude stigmatizující, a současně zajistit, aby děti odebrané z rodičovské péče vyrůstaly v prostředí, které odpovídá jejich potřebám:

- zajistit, aby chudoba nebyla nikdy jediným důvodem k odebrání dítěte z rodičovské péče; usilovat o to, aby děti mohly zůstat v péči rodičů nebo se do ní vrátit, např. vyřešením hmotné deprivace rodiny,
- zajistit odpovídající kontrolní mechanismy, které zabrání nevhodnému umístování dětí do ústavní péče, a dojde-li k takovému umístění, zajistit pravidelné přezkumy takových případů,
- zastavit rozmach ústavní péče o děti bez rodičovské péče; podporovat namísto toho kvalitní péči v rámci komunity a péstounskou péči v rodině, kde budou potřeby dítěte náležitě zohledněny,
- zajistit, aby děti bez rodičovské péče měly přístup ke kvalitním službám (obecným i specifickým) týkajícím se jejich zdraví, vzdělání, zaměstnanosti, sociální pomoci, zabezpečení a situace v oblasti bydlení, a to i během období přechodu k dospělosti,
- poskytnout odpovídající podporu dětem, které byly zanechány v zemi původu, když jeden nebo oba rodiče odešli do jiné země za prací, jakož i jejich náhradním pečovatelům.

2.3. Právo dětí účastnit se společenského života

Podporovat účast všech dětí při hrách, rekreaci, sportovních a kulturních činnostech – vzít na vědomí schopnost dětí

ovlivnit kvalitu vlastního života a jejich odolnost při překonávání obtížných situací, a to zejména poskytováním příležitostí k účasti na činnostech v oblasti neformálního učení pořádaných mimo domov a mimo rámec povinné školní docházky:

- řešit překážky, jako jsou náklady, přístup a kulturní rozdíly, k zajištění, aby se všechny děti mohly účastnit her, rekreace, sportovních a kulturních aktivit mimo školní prostředí,
- zajistit bezpečné prostory v dětském prostředí a podporovat znevýhodněné komunity prostřednictvím zvláštních pobídek,
- podporovat školy, společenské subjekty a místní orgány v plánování lepších mimoškolních činností a služeb pro všechny děti, a to bez ohledu na pracovní situaci jejich rodičů a jejich zázemí,
- umožnit všem rodinám účast na společenských aktivitách, které zlepšují jejich rodičovské schopnosti, a podporovat pozitivní rodinnou komunikaci,
- podporovat modely účasti využívající potenciál dobrovolnické činnosti v rámci komunity a posilovat solidaritu mezi generacemi.

Zavést mechanismy, které podporují účast dětí při rozhodování o věcech, které ovlivňují jejich život – dát dětem možnost a podporu v tom, aby vyjádřily svůj názor, a zajistit, aby tyto názory byly patřičným způsobem vyslyšeny a zohledněny v hlavních rozhodnutích, která se děti týkají:

- využívat a dále rozvíjet stávající nástroje na zapojení dětí do fungování služeb, jako je péče, zdravotní péče a vzdělávání, a vyslechnout jejich názor ohledně plánování konkrétních opatření prostřednictvím mechanismů přizpůsobených jejich věku,
- podpořit zapojení všech dětí do stávajících struktur účasti; oslovit děti pocházející ze znevýhodněného prostředí a podpořit jejich účast,
- podporovat odborníky, kteří pracují s dětmi a pro děti v tom, aby je aktivně zapojovali a zvyšovali jejich povědomí o jejich příslušných právech a povinnostech,

- respektovat právo dítěte na to být vyslechnuto ve všech soudních rozhodnutích a podporovat soudnictví vstřícné k dětem, zejména tím, že se dětem poskytne účinný přístup k soudům a soudním řízením.

3. DÁLE ROZVÍJET NEZBYTNÉ MECHANISMY ŘÍZENÍ, PROVÁDĚNÍ A SLEDOVÁNÍ

Posílit součinnost napříč sektory a zlepšit mechanismy řízení – zajistit, aby politiky účinně řešily problém dětské chudoby a sociálního vyloučení, a to prostřednictvím komplexní koncepce, a zlepšit koordinaci mezi hlavními aktéry:

- rozvíjet pravidelné a systematické vazby mezi oblastmi politiky, které mají velký význam pro sociální začleňování dětí, a posílit součinnost mezi hlavními účastníky, zejména v oblastech vzdělávání, zaměstnanosti, zdraví, rovnosti a dětských práv,
- usilovat o začlenění politik a práv týkajících se dětí do klíčových politik, například prostřednictvím specifických institucionálních opatření,
- podporovat úzkou spolupráci a pravidelný dialog mezi veřejnými orgány na všech úrovních, sociálními partnery, místními společenstvími a organizacemi občanské společnosti,
- podporovat a dále rozvíjet zapojování dětí, a to i při provádění tohoto doporučení.

Posílit využití přístupů založených na důkazech – posílit rozvoj fakticky podložených politik a inovací sociální politiky, přičemž se zajistí, aby se náležitě zohlednil potenciální dopad politik na děti:

- v plné míře využít stávající statistiky a administrativní údaje, podle kterých bude možné sledovat dopad politik na děti a jejich rodiny; posílit statistické kapacity (včetně členění údajů podle pohlaví), pokud je to nutné a možné, zejména pokud jde o deprivaci dětí, přístup ke kvalitní a dostupné dětské péči, zdraví dětí a situaci nejzranitelnějších dětí,
- zefektivnit dostupnost aktualizovaných údajů pro sledování situace dětí a podporovat používání metod a modelů, jako jsou mikrosimulace na podporu systematictějšího hodnocení *ex ante* možného dopadu politik na děti,
- posílit vazby mezi politickými opatřeními a výzkumnou obcí a testovat příslušné inovace politik; podporovat fakticky podložená hodnocení výsledků programů, a to i dlouhodobě, prostřednictvím nástrojů, jako jsou například panelová zjišťování; podporovat zviditelnění a sdílení výsledků,

- podporovat výměnu osvědčených postupů a znalostí, rozvíjet osvědčené intervenční modely, opatření na posílení solidarity v širším společenství a posílit postavení místních komunit a podpořit jejich spolupráci,
- vyhodnotit dopad dočasných opatření zavedených v reakci na hospodářskou krizi, než se rozhodne o tom, zda se tyto politiky stanou součástí strukturálních reforem.

4. PLNĚ VYUŽÍT PŘÍSLUŠNÉ NÁSTROJE EU

Řešit problém dětské chudoby a sociálního vyloučení jakožto klíčových úkolů v rámci strategie Evropa 2020

– mobilizovat řadu nástrojů a ukazatelů, které jsou k dispozici v rámci strategie Evropa 2020, v zájmu stimulace společného úsilí v oblasti řešení problému dětské chudoby a sociálního vyloučení:

- zasadit problém dětské chudoby a sociálního vyloučení mezi klíčové otázky strategie Evropa 2020 a národních programů reforem, jako součást celkového úsilí ke snížení chudoby a sociálního vyloučení, a zohlednit přitom příslušná konkrétní doporučení pro jednotlivé země přijatá Evropskou radou,
- zvážit případně přidanou hodnotu stanovení vnitrostátních cílů pro snižování dětské chudoby a sociálního vyloučení za současného zohlednění národních specifik,
- plně využít nástroje stanovené v rámci strategie Evropa 2020 a sociální otevřené metody koordinace s cílem zlepšit sledování a hodnocení politik zaměřených na řešení problému dětské chudoby a kvality života dětí a současně plně využít navrhovaný rámec pro monitorování založené na ukazatelích přiložený k tomuto doporučení,
- posílit součinnost s příslušnými politikami EU, zejména v oblastech vzdělávání, zdraví, rovnosti žen a mužů a práv dítěte.

Využit příslušné finanční nástroje EU – vhodně využívat možnosti, které se nabízejí v rámci finančních nástrojů EU na podporu výše uvedených politických priorit:

- podporovat rozvoj fakticky podloženějších politik a sociálních inovací prostřednictvím programu pro sociální změny a inovace, Evropského sociálního fondu a programu Horizont 2020 a využít těchto programů pro testování, hodnocení a rozšiřování možných politik,
- plně využít Fond evropské pomoci nejchudším osobám (zaměřený na řešení potravinové a hmotné deprivace

- děti), evropský projekt „ovoce a mléko do škol“ (poskytování výrobků s pozitivní nutriční hodnotou a podpora správných stravovacích návyků) a program Erasmus pro všechny (podpora přístupu dětí ke vzdělávání, informálnímu vzdělávání a sportu),
- využít možnosti poskytnuté strukturálními fondy na podporu dětí a rodin při přípravě operačních programů Evropského sociálního fondu a Evropského fondu pro regionální rozvoj na období 2014–2020, v souladu se specifickými doporučeními pro jednotlivé země,
 - vhodně využít tematické cíle týkající se podpory zaměstnanosti a podpory mobility pracovních sil, podpory sociálního začleňování a boje proti chudobě, investic do vzdělávání, získávání dovedností a celoživotního učení, jakož i příslušné investiční priority v jejich rámci. Patří k nim zejména předškolní vzdělávání; snížení míry předčasného ukončování školní docházky; sladění pracovního a soukromého života; přístup ke službám, včetně zdravotní péče a sociálních služeb; strategie pro místní rozvoj s vedoucí úlohou komunit; podpora regenerace zanedbaných oblastí a přechod od institucionálních služeb ke službám v rámci komunity,
- v zájmu zajištění efektivnosti využívání strukturálních fondů v období let 2014–2020 provádět fakticky podložené strategie ke snížení míry předčasného ukončování školní docházky se zapojením příslušných zúčastněných stran a opatření na podporu přechodu od institucionální péči k péči v rámci komunity,
 - podporovat partnerství při plánování strukturálních fondů a přístupu k nim zapojením příslušných zúčastněných stran na celostátní, regionální a místní úrovni, zejména příslušných veřejných orgánů, sociálních partnerů a nevládních organizací, aby se podnítilo úsilí v oblasti boje proti dětské chudobě.

V Bruselu dne 20. února 2013.

Za Komisi
László ANDOR
člen Komise

PŘÍLOHA

Rámec pro monitorování založené na ukazatelích

Navrhovaný rámec pro monitorování obsahuje hlavní ukazatele, které jsou pro provádění tohoto doporučení relevantní. Návrhy pro další rozvoj jsou obsaženy v přílohách balíčku týkajícího se sociálních investic.

Celkový cíl: boj proti dětské chudobě a sociálnímu vyloučení a podpora dobrých životních podmínek dětí

Evropa 2020	Definice	Členění	Zdroj	Primární/sekundární/ kontextové ukazatele (!)	Poznámky
Děti ohrožené chudobou nebo sociálním vyloučením (rozdělení hlavního cíle strategie Evropa 2020 týkajícího se chudoby a sociálního vyloučení)	Součet dětí, které žijí v domácnosti ohrožené chudobou a/nebo značně hmotně deprivované a/nebo domácnosti s velmi nízkou intenzitou práce (pro definici těchto tří ukazatelů viz níže)	podle věku (0–17, 0–5, 6–11, 12–17)	Eurostat, EU–SILC	primární	Doporučuje se srovnání s obyvatelstvem v produktivním věku (18–64) a starším obyvatelstvem (65 +)
Ukazatel	Definice	Členění	Zdroj	Primární/sekundární/ kontextové ukazatele	Poznámky
Míra rizika chudoby u dětí (bude analyzováno společně s hodnotou hranice chudoby v procentních bodech pro domácnost sestávající ze 2 dospělých a 2 dětí ve věku do 14 let)	Podíl dětí, které žijí v domácnosti s ekvivalentním disponibilním příjmem pod hranicí 60 % národního mediánového disponibilního příjmu	podle věku (0–17, 0–5, 6–11, 12–17) a druhu domácnosti	Eurostat, EU–SILC	primární	Doporučuje se srovnání s obyvatelstvem v produktivním věku (18–64) a starším obyvatelstvem (65 +)
Závažná míra hmotné deprivace	Podíl dětí, které žijí v domácnosti, jejichž životní podmínky jsou značně omezené nedostatkem zdrojů, tj. trpí alespoň čtyřmi z devíti těchto položek deprivace: nemohou si dovolit i) platit nájemné nebo účty, ii) udržet doma přiměřené teplo, iii) platit neočekávané výdaje, iv) konzumovat každý druhý den maso, ryby nebo rovnocenné bílkoviny, v) týdenní dovolenou mimo domov, vi) automobil, vii) pračku, viii) barevnou televizi nebo ix) telefon.	podle věku (0–17, 0–5, 6–11, 12–17)	Eurostat, EU–SILC	primární	Doporučuje se srovnání s obyvatelstvem v produktivním věku (18–64) a starším obyvatelstvem (65 +)
Podíl dětí, které žijí v domácnostech s velmi nízkou intenzitou práce	Podíl dětí, které žijí v domácnosti, kde dospělé osoby v produktivním věku (18–59) v uplynulém roce pracovaly méně než 20 % svého celkového pracovního potenciálu (tj. v období sledování příjmů)	podle věku (0–17, 0–5, 6–11, 12–17)	Eurostat, EU–SILC	primární	Doporučuje se srovnání s obyvatelstvem v produktivním věku (18–64) a starším obyvatelstvem (65 +)
Ukazatel deprivace dítěte	projednává se		Eurostat, EU–SILC	nepoužije se	připravuje se

Ukazatel	Definice	Členění	Zdroj	Primární/sekundární/ kontextové ukazatele	Poznámky
Rozložení rizika dětské chudoby kolem hranice rizika chudoby: míra ohrožení chudobou je vypočtena s 50 % a 70 % hranicí	Podíl dětí, které žijí v domácnosti s ekvivalentním disponibilním příjmem, který nedosahuje 50 % a 70 % národního mediánového disponibilního příjmu	podle věku (0–17, 0–5, 6–11, 12–17)	Eurostat, EU–SILC	sekundární	Doporučuje se srovnání s obyvatelstvem v produktivním věku (18–64) a starším obyvatelstvem (65 +)
Míra rizika přetrvávající chudoby u dětí	Podíl dětí, které v tomto roce a nejméně ve dvou ze tří let předcházejících žily v domácnosti s ekvivalentním disponibilním příjmem pod prahem chudoby	0–17	Eurostat – EU-SILC (panelové)	sekundární	Doporučuje se srovnání s obyvatelstvem v produktivním věku (18–64) a starším obyvatelstvem (65 +)
Míra ohrožení chudobou pro děti zakotvená v pevném časovém bodě	Podíl dětí, které žijí v domácnostech s ekvivalentním disponibilním příjmem nedosahujícím 60 % národního mediánového disponibilního příjmu, kde práh je zakotven v pevném časovém bodě	0–17	Eurostat, EU–SILC	kontextové	Doporučuje se srovnání s obyvatelstvem v produktivním věku (18–64) a starším obyvatelstvem (65 +)

Přístup k přiměřeným zdrojům

Ukazatel	Definice	Členění	Zdroj	Primární/sekundární/ kontextové ukazatele	Poznámky
Míra chudoby v důsledku nedostatečného odměňování v zaměstnání u osob žijících v domácnostech s vyživovanými dětmi	Podíl jednotlivců (s vyživovanými dětmi), kteří jsou definováni jako zaměstnaní a mají příjem pod hranicí chudoby (60 % národního mediánového disponibilního příjmu)	podle věku (0–17 let, 18–64, 0–64); podle druhu domácnosti (rodiče samoživitelé, dva dospělí s vyživovanými dětmi)	Eurostat, EU–SILC	primární	
Míra ohrožení chudobou u dětí podle intenzity práce domácnosti	Podíl dětí, které žijí v domácnostech s ekvivalentním disponibilním příjmem nedosahujícím 60 % národního mediánového disponibilního příjmu podle intenzity práce dané domácností	0–17 let, intenzita práce domácnosti (velmi vysoká [0,85–1], vysoká [0,55–0,85], střední [0,45–0,55], nízká [0,2–0,45])	Eurostat, EU–SILC	primární	
Míra ohrožení chudobou u dětí v pracujících domácnostech	Podíl dětí žijících v domácnostech, jejichž příjem je pod hranicí chudoby (60 % národního mediánového disponibilního příjmu) a intenzita práce vyšší než 0,2	podle druhu domácností	Eurostat, EU–SILC	primární	

Ukazatel	Definice	Členění	Zdroj	Primární/sekundární/ kontextové ukazatele	Poznámky
Relativní mediánová mezera chudoby u dětí	Rozdíl mezi mediánem ekvivalizovaného příjmu osob pod hranicí ohrožení chudobou a na hranici ohrožení chudobou vyjádřený jako procentuální podíl hranice rizika chudoby.	0-17	Eurostat, EU-SILC	primární	Doporučuje se srovnání obyvatelstvem v produktivním věku (18–64) a starším obyvatelstvem (65 +)
Péče o děti	Děti, kterým se dostává péče (prostřednictvím jiných formálních opatření ⁽²⁾ , než je rodina) v poměru k veškerým dětem ve stejné věkové skupině	do 3 let, ve věku od 3 let do věku povinné školní docházky; méně než 30 hodin, 30 hodin týdně a více	Eurostat, EU-SILC	sekundární	Má se posoudit význam členění podle kvintilu příjmu
Dopad rodičovství na zaměstnanost	Rozdíl v procentních bodech mezi — mírou zaměstnanosti osob ve věku 20–49, které žijí v domácnostech, ve kterých nejsou děti ve věku 0–6 let a — mírou zaměstnanosti osob ve věku 20–49, které žijí v domácnostech, ve kterých je alespoň jedno dítě ve věku 0–6 let	celkem, podle pohlaví	Eurostat - LFS	kontextové	Doporučuje se zohledňovat samostatné skupiny dětí ve věku 0–3 a 3–6
Zaměstnaní na částečný úvazek z důvodu pečovatelských povinností	Osoby zaměstnané na částečný úvazek z důvodu péče o děti nebo nezpůsobilé dospělé osoby, vyjádřeno jako procento všech zaměstnaných osob	celkem, podle pohlaví	Eurostat - LFS	kontextové	
Dopad sociálních transferů (jiné než důchody) při snižování dětské chudoby	Rozdíl mezi podílem dětí ohrožených chudobou před a po sociálních transferech (s výjimkou důchodů)		Eurostat, EU-SILC	sekundární	Doporučuje se srovnání s obyvatelstvem v produktivním věku (18–64) a starším obyvatelstvem (65 +)
Nadměrné zatížení náklady na bydlení	Procento obyvatel žijících v domácnosti, kde celkové náklady na bydlení (bez příspěvků na bydlení) představují více než 40 % celkového disponibilního příjmu domácnosti (bez příspěvků na bydlení)	podle věku (0–17, 0–5, 6–11, 12–17), statusu, pokud jde o ohrožení chudobou (tj. nad nebo pod limitní hodnotou)	Eurostat, EU-SILC	sekundární	Doporučuje se srovnání s obyvatelstvem v produktivním věku (18–64) a starším obyvatelstvem (65 +)

Přístup ke kvalitním službám

Ukazatel	Definice	Členění	Zdroj	primární/sekundární	Poznámky
Předškolní vzdělávání	Podíl dětí ve věku od 4 let do začátku povinné školní docházky, které se účastní předškolního vzdělávání	podle pohlaví	UOE ⁽³⁾	primární	

Ukazatel	Definice	Členění	Zdroj	primární/sekundární	Poznámky
Způsobilost ve čtení, matematice a přírodních vědách	Podíl osob ve věku 15 let, které získaly 1 bod nebo méně (na stupnici od 1 (nejnižší) do 5 (nejvyšší)) v testech PISA	podle původu rodičů (úroveň dosaženého vzdělání, země narození)	OECD-PISA (4)	primární	V aktuálních souborech údajů nejsou k dispozici žádné údaje týkající se Kypru a Malty.
Podíl mladých lidí, kteří nepracují ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy (NEET)	Podíl mladých lidí, kteří nepracují ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy (NEET)	podle pohlaví, 15–19	Eurostat - LFS	primární	
Osoby, které předčasně ukončí vzdělávání a odbornou přípravu	Populace ve věku 18–24 let, která dosáhla maximálně nižší středoškolské vzdělání a nepokračuje v dalším vzdělávání nebo odborné přípravě	podle pohlaví, nejvyšší úroveň dosaženého vzdělání	Eurostat - LFS	sekundární	
Neuspokojená potřeba zdravotní péče (dle vyjádření příslušné osoby)	Podíl lidí ve věku 16–25, kteří prohlašují, že kvůli nákladům, vzdálenosti nebo čekací lhůtě neměli přístup k lékařské péči.		Eurostat, EU-SILC		
Úmrtnost kojenců	Poměr počtu úmrtí dětí ve věku do jednoho roku během roku a počtu narozených dětí v průběhu tohoto roku (vyjádřený na 1 000 dětí, které se narodily živé)	podle zjišťování o struktuře výdělků rodičů (ve fázi vývoje)	Eurostat	primární	
Dětská úmrtnost 1–14 let	Úmrtnost na 100 000 obyvatel		Eurostat		
Nízká porodní hmotnost	Hmotnost při narození nižší než 2 500 gramů (5,5 liber)		WHO-OECD	primární	
Proočkovanost	Procento kojenců, kteří byli při dosažení prvního roku života v daném kalendářním roce plně očkovaní proti černému kašli, záškrtu, tetanu (DPT) a dětské obrně. A procento kojenců, kteří byli při dosažení druhého roku života plně očkovaní proti spalničkám, příušnicím a zarděnkám (MMR)		WHO	kontextové	
Obezita	Mladí lidé ve věku od 15 do 24 let s indexem tělesné hmotnosti 30 nebo vyšším	podle pohlaví a struktury výdělků rodičů	Eurostat – EHIS (5)	kontextové	
Pravidelní kuřáci	Podíl každodenních kuřáků v populaci ve věku 15–24 let	podle pohlaví a struktury výdělků rodičů	Eurostat - EHIS	kontextové	
Duševní zdraví	Mladí lidé (15–24 let) s depresivním syndromem	podle pohlaví	Eurostat - EHIS	kontextové	připravuje se

